

פגיעות בזכויו של אתאטורק הגדול — פסלים נותצו, תמונותיו הורדו מעל הקירות, אולם יצירתו העיקרית המשכיחה לשגשג — הצבא התורכי לא חדל מהתפתח ומהתחזק. פרוץ הקרבות בקוריאה היה מעין הוכחה לאמריקאים כי לא השקיעו את כספיהם לריק. הבריגדה התורכית בקוריאה הצטיינה בכיבוש קרבי מעולה (התקפות-הכידונים של התורכים הפכו אגדה במחנה חיילות האו"ם) והמפקדים האמריקאים גמרו אומר להכניס את תורכיה לבירת ההגנה הצפון אטלנטית.

היה זה פרס שהתורכים רצו בו ביותר. הם האמינו כי כניסתם לברית זו — למרות היותם כה רחוקים מהאוקיינוס האטלנטי — תקנה, באופן חותך, מעמד של מעצמה מערבית לארצם, תסגור לחלוטין את פרק ההיסטוריה המזרחי של תורכיה. אולם כניסתה של תורכיה לאמנה הצפון אטלנטית לא סיימה את הויכוח על מקימה במערכת ההגנה המערבית. טענו הבריטים: תורכיה היא הארץ החזקה ביותר במרחב; אם תנותק ממנו תישלל המנהיגות מאיורו זה. גם הארץ החזקה השנייה, יש ראל, לא תמצא

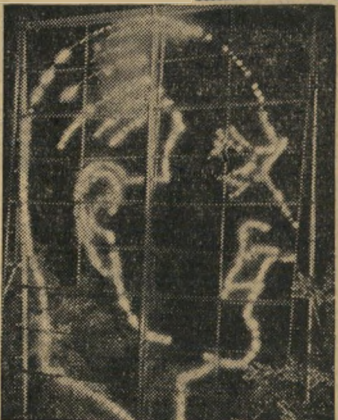

מאל נולד למשפחת אכ' ננס לבית ספר צבאי, שם שנשלח להמשיך את לימודיו. שם בא במגע עם חוג חסן (מולדת). יחד עם תפס גם מקום מרכזי בלידה של המדינה המתפוררת. שיפה הלאומית העליונה, פובליקה ועליו כניסיה.

השלישי.

גילאל ביאר הוא קודם כל איש כלכלה. גם בתנועות הקיצוניות של אתאטורק השתתף גילאל. יחד עם גילאל המיתון יותר. בשנת 1945, כאשר החליט אינונו להרשות הקמת מפלגות אופוזיציה יסד את המפלגה הדמוקרטית, נחל בתוסה בבחירות. אולם במאי 1950 ניצח את המפלגה הרפובליקנית של אינונו. נצחון זה העלה את גילאל לשלטון ואנשי הימין שהתנגדו בזמנו לשינוי המוסטלימים שהתובעות האמת הן (משק) של אתאטורק יחד עם תנועה זו ימינה חדרו אנשי הדת המוסלמים שהודחו על ידי אתאטורק תוך יורשו אינונו.

התמונה מימין מראה פסל ליל עמיה שנותץ כהפנה מעשה כזה היה בודאי יה ממושכת בבתי-הסוהר. ק או אינונו. אולם עתה לה בירת סלחנות. אולם ד ולרוב מונצח אתאטורק זניאן (משמאל) החולשת את הפכה לברית תורכיה נטינופ, הבירה הישנה.

מקום במערכת הגנה זו, כי אז תהיה זו ברית של ארצות ערביות בלבד — שאינן מוכנות לשתף פעולה ישירה עם הישראלים.

ביתניים ממשכיחה תורכיה (בסיוע אמריקה) בדרך שהחל בה אתאטורק לפני שלושים שנה: גיבוש כוח צבאי ופיתוח משקי. "אנחנו נמשכים לשני כיוונים", הכריז לא מזמן עתונאי תורכי ידוע, מחבריו של אתאטורק. "מצד אחד מושכים אותנו עברנו במורח וקשרינו (הדתיים בעיקר) עם המרחב. גם מדינת ישראל מעוניינת כי נשתקף תפקיד במרחב, כי דרכנו היא רוצה לחזור לזירה הפוליטית שם. מצד שני, כווננו כל מאמצינו משך דור שלם להיות מדינה מערבית גם בהשקפותינו וגם במהותנו. ועתה הצלחנו." אולם גם עתונאי זה הביץ כי שוב אין נתון בידי התורכים לקבוע את תפקידם על פי רצונם בלבד. אין זה גם, בסופו של דבר, משנה הרבה לעולם המערבי אם תורכיה תמלא תפקיד מגן דרומי של אירופה או מגן צפוני של המרחב. מובטחת להם תמורה מלאה עבור מאמץ

ציהם לחוקה. ואילו לגבי המרחב, תהיה להחלטה זו השפעה מכרעת. אם תפנה תורכיה סופית עורף למרחב, תאבד ישראל את הקשר היחיד עם סביבתה, תתהדק חגורת החנק המוחצת אותה מכל הצדדים.

מארוקו

"גברתי. התרצי לרקוד עמי?"

בראשית 1943 קרה גס בכפר גידה במרוקו, ליד אודיגיה. בשעות הבוקר המוקדמות, כשרוב הערבים נימנמו בבי תיהם, נשמע פתאום קול גדול, שירד, כאילו, מן השמים. הקול זיכר ערבית בניב זר, והוא הידהד בבתי-החומר הג' מוכים.

אללה אמר דברים מוזרים. "אני באתי כידיד!" שאג קולו ומיד אחריכך: "גברתי, התרצי לרקוד עמי?" הערבים כבשו פניהם בקרקע, בטוחים שיום הדין הגיע. רק אחדים, עינינפש, רצו החוצה, התבוננו בשמים. אוריון קטן התרחק בשמי התכלת. שום סימן אחר לא נראה. הסבר הנס היה פשוט למדי, אם כי לא נודע לעולם לערבים. במטוס לא ישב שליח אלה, אלא הגנרל מארק קלארק, מפקד הגייס האמריקאי החמישי במארוקו. במטוס התקין רמקול חזק, כדי לתת הוראות לאנשים על הקרקע בשעת תמרונים ותרגילים. מבלי שיצטרך לחנות. כשעבר על פני הכפר הערבי נזכר שיש בכיסו אחת מאותן החוברות שהצבא האמריקאי סיפק לחייליו, לפני הפלישה, כדי ללמד את ה' משפטים החשובים ביותר בערבית ובצרפתית. הוא לא עמד בפני הפיתוי, ניסה את המלים ברמקול.

הקול מן השמים היה רק אחד הסימנים שעודדו את הערבים לקבל את האמריקאים במארוקו (וגם באלג'יריה וב' טוניס) כגואלים. האם לא באו לסלק את הצרפתים השנואים? האם לא אמרו אלף פעמים שהם לוחמים כדי להחזיר לעמי העולם את חרותם? ואחר שטרחו לכבוש את הארץ הצפון-אפריקאית העצומה, האם יעלה על דעתם להחזירה לצרפתים, שאפסית כוחם נתגלתה לעולם כולו רק באותם הימים, כש' הטיסר כבש את שאר אזורי צרפת שהיו עד אז עצמאיים למחצה, תחת מרות המרשל פיליפ פטן?

האמריקאים, בתמימתם הרגילה, לא הבינו תחילה מה עלולו. כפילים טובילב בחנות של חרטינה התהלכו בין השייכים הערביים האקזוטיים, אכלו את המאכלים המוזרים, דיברו על חופש לעמים, חילקו סיגריות ושוקולדה (שלא היו לצרפתים).

הצרפתים התעצבנו יותר ויותר. הזהיר אדמירל ג'אק מיוון, אחד הקצינים הצרפתים הגבוהים, את הקונסול האמריקאי בקאזאבלנקה: היחסים הדיפלומטיים בין האמריקאים והערבים הורסים את השפעת הצרפתים בארץ-החסות (מא' רוקן) ואחר שהאמריקאים יעזבו את הארץ יש לצפות לצרות רציניות. הערבים הם עם פיאודלי, בלתי רגילים לחופש בנוי סח ארצות-הברית, הם לא יבינו את ההבדל בין השלטון הצרפתי, שמטרתו לקיים את השלום, ובין השיוון הניתן להם על-ידי האמריקאים.

הגנרל הצדיע לכוזון ושעשע

הערבים הבינו היטב את ההבדל. מגוי וגמור היה עמיהם לנצל עד תום את עזרת האמריקאים כדי להיפטר מהחסות הצרפתית המטרדית. כשנתקבל הגנרל קלארק לראיון אצל השולטן של מארוקו, סידי מוחמד בן מולאי יוסף (מוחמד החמישי) לא נשאר כל ספק בדבר. נושאי-החנית השחורים, עבדי השולטן ובני-עבדים שנשאו חניתות בעלות דגלונים אדומים-לבנים-ירוקים, ליוו את הגנרל אל הארמון המפואר. תזמורת השולטן ניגנה, בכניסה לארמון, את ההמנון המארוקאי, המארסיני ואת מה שחשבו להמנון האמריקאי — "יאנקי דודל". נראה שלא שמעה מעולם כי ההמנון הוא אחר — "הדגל זרוע הכוכבים". בכל זאת הצדיע הגנרל ברי-ציונות, לשמע הפזמון המשעשע.

אחר הנאום ניסה השולטן לתלות אות הצטיינות על צואר הגנרל. הנסיון כמעט נכשל — השולטן הנמוך לא הגיע אל צוארו של הגנרל הענק, שגובהו 1.85 מטר. אולם הגנרל נאות להתכופף, והשולטן התרופף על בהונות רגליו, והטכס עבר כשורה.

היחסים בין השולטן והגנרל האמריקאי, הלכו והת' הדקו. הגנרל הזמינו למסיבת-הגמול. כשנוכח לדעת כי ה' שולטן אינו יכול לבקר כל אדם בתחומי ארצו, הזמינו לסייר באנית-קרב אמריקאית. השולטן קיבל את ההזמנה,

נושא החיכוכים. מגדל זה נבנה בשנת 1452 על ידי התורכים להגן על מעבר הדרזוניים בנקודתו הצרה ביותר. מעבר זה היה משך מאות שנים נושא חיכוכים עם רוסיה.

התרשם מן האניה הענקית (ניו-יורק). ראה בטכס הבטחה מוסווית כי הכוח האמריקאי יעזור לו בהשגת שאיפותיו הלאומיות. כשירד מן האניה אמר: "היה זה אחד הימים המאושרים ביותר בחיי". השיב הגנרל חובכה-הומור: "זוהי אימרה דבת-משקל מצד אדם שיש לו 120 נשים."

סוף סוף חזית אחידה

כשהאמריקאים פינו את אפריקה הצפונית, לא נרגעו הצרפתים. ההשפעה האמריקאית השאירה רושם עמוק. המארוקאים לא שכחו את חרפתה של צרפת בימי וישי. היסוד לכל שלטון אימפריאלי — הרגשת הכבוד והפחד של הנמד של כלפי המושל, לא היה קיים עוד. הם היו בטוחים כי האמריקאים, שוחרי החופש, יעזרו להם בסופו של דבר להי' פטר מן הצרפתים.

השבוע, כמעט תשע שנים אחר הפלישה האמריקאית למא' רוקו, ירדה מהלומת-מוות על תקווה זו. ממשלת ארצות-הברית נתנה הבטחה חגיגית, בעליפה, לממשלה הצרפתית שתתמוך מעתה בעמדת הצרפתים במארוקו. הבטחה דומה הושגה ממשלת בריטניה (שלפני הבחירות), ששמה בזאת קץ לחתירה בת 24 השנים מצד סוכני בריטניה תחת עמדת הצרפתים בארצות ערב. חתירה זו, שתחילתה בשנאתו של הקולונל לורנס האגדי אל הצרפתים (אחרי שהצרפתים סירבו להרשות פלישה בריטית בעורף התורכים, באלכסנדריה, ש' היתה עלולה לקצר את המלחמה בתורכים, מתשש שהדבר יגרום להתבצרות ההשפעה הבריטית בסוריה), גרמה לתמיכה הבריטית במרד הדרוזים ב-1925, ולמזימותיו של ספירס המיסטורי וגירוש וישי (ואחר-כך ממשלת דה-גול) מסוריה, עזרה לא כמעט להשניא את הבריטים על חיילים צרפתים מסוגם של וייגאן, פטן ודארלאן.

הנימוק שאיחד את בריטניה, ארצות-הברית וצרפת: ה' הכרה הבריטית שטיפוח הלאומיות הערבית יערער את מעמד הבריטים במרחב לא פחות מאשר את מעמד הצרפתים.

